

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.4.32](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.4.32)

УДК: 330.3:338.4:658

*Г. А. Іващенко,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародного бізнесу та економічного аналізу
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Україна
ORCID: 0000-0001-6581-0862*

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ МАЙНОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

*G. Ivashchenko
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of International Business and Economic Analysis, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Ukraine*

ANALYTICAL PROVISION FOR THE MANAGEMENT OF LAND PROFESSIONAL SAFETY OF THE ENTERPRISE

Запропоновано послідовність проведення аналізу майнової вітчизняного сільськогосподарського підприємства, що дозволить комплексно, об'єктивно, оперативно, точно оцінювати рівень майнової безпеки суб'єктів господарювання не тільки сільського господарства, але й інших галузей економіки. Проведено об'єктивну оцінку майнової, кадрової та фінансової безпеки вітчизняного господарюючого суб'єкта галузі сільського господарства. В свою чергу, це дає можливість аналізованому підприємству підвищити рівень майнової безпеки підприємства в складних економічних умовах.

Розроблено основні заходи ризик-менеджменту захисту майна підприємства. Для підвищення майнової безпеки сільськогосподарського підприємства необхідно в тексті договорів оренди земельних паїв та інших активів пайовиків, вносити пункти, які ускладнюють або роблять неможливим дострокове розірвання договорів з пайовиками, передбачивши пункт, що забезпечує СТОБ «НИВА» переважне право пролонгації або переукладення цього договору на новий термін.

Систематизовано основні напрямки охорони сільськогосподарських угідь підприємства. Розроблено комплекс заходів щодо управління ризиками на підприємстві відносно попередження рейдерства. При виникненні перших ознак можливих незаконних дій відносно підприємства чи його майна, важливо своєчасно звернутися до кваліфікованих юристів (адвокатів) та служб охорони.

The role of risks in the system of property security of the enterprise is determined. The specific risks of an agricultural enterprise are systematized. The sequence of the analysis of the property of the domestic agricultural enterprise, which will allow complex, objective, operational, accurately assess the level of property security of economic entities, not only agriculture, but also other branches of the economy, is proposed. An objective assessment of the property, personnel and financial security of the domestic business entity in the field of agriculture was conducted. In turn, it enables the analyzed company to increase the level of property security of the company in difficult economic conditions.

The basic measures of risk management of property protection of the enterprise are developed. In order to increase the property security of an agricultural enterprise, it is necessary to include in the texts of contracts of lease of land shares and other shares of shareholders, to make items that complicate or make it impossible to terminate pre-term agreements with shareholders, providing a clause providing the NIVA CJSC the pre-emptive right of prolongation or repositioning of this agreement for a new term.

The main directions of protection of agricultural lands of the enterprise are systematized. A set of measures on risk management at the enterprise was developed in relation to the prevention of raids. When there are first signs of possible unlawful actions regarding the company or its property, it is important to apply to qualified lawyers (lawyers) and security services in a timely manner.

In addition, today the anti-raider audit service is relevant, due to which an individual list of measures to minimize the threat of raider hijacking can be provided as a result of the analysis of documents on the company, as well as the necessary briefings on first-priority actions in the event of raider attacks.

The scientific result of this study is the development of methodological recommendations for countering the risks of property security and a methodological approach to improving risk management in relation to the prevention of raider attacks on an agricultural enterprise.

Ключові слова: рейдерство; майнова безпека; ризик; сільськогосподарське підприємство; показник; договір; управління; аналіз.

Key words: raiding; property security; risk; agricultural enterprise; indicator; contract; management; analysis.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах реформування економіки України одним із головних завдань вітчизняних господарюючих суб'єктів (в тому числі, галузі сільського господарства) є розробка і поступове впровадження відповідної системи комплексної оцінки майнової безпеки підприємств. У цьому контексті на сучасному етапі розвитку економічної науки ключовим завданням є формування і використання обґрунтованих методів, способів, прийомів для оцінки рівня майнової безпеки у процесі діяльності суб'єктів господарювання (у тому числі, сільськогосподарських).

Об'єктивна оцінка майнової безпеки діяльності вітчизняних сільськогосподарських підприємств в сучасних складних економічних умовах потребує комплексного підходу до її здійснення і обов'язкового врахування аналітиками галузевої специфіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Дослідження теоретичних і практичних аспектів забезпечення майнової безпеки підприємства знайшли відображення у таких відомих учених, як: Мак-Мак В.П. [3], Грунін С.О. [4], Кім Ю.Г. [1], Іванов А., Шликов В. [6], Камлик М.І. [7], Іванюта Т.М., Заїчковський А.О. [7], Донець Л.І. [7], Берлач А.І. [7], Малюта Л.Я [2], Полянська А.С., Троценкова Т.А. [3], Соснін О.С., Пригунов П.Я. [7], Нізенко Є.І. [6]. Але не відпрацьовано єдиного підходу щодо оцінювання та аналізу стану майнової безпеки сільськогосподарського підприємства.

Формулювання цілей статті (постановка завдання).

Метою наукової статті є розробка методичного забезпечення протидії ризикам в системі майнової безпеки сільськогосподарського підприємства.

Завданнями наукової статті є наступні: визначити роль ризиків в системі майнової безпеки підприємства; виділити основні ризики майнової безпеки в діяльності сільськогосподарських підприємств; провести оцінку та аналіз майнової безпеки на підприємстві; розробити організаційні заходи щодо управління ризиками майнової безпеки на підприємстві; удосконалити інформаційно-аналітичну базу для ризик-менеджменту захисту майна підприємства; розробити методичні рекомендації для протидії ризикам майнової безпеки на підприємстві; розробити методичний підхід до удосконалення управління ризиками відносно попередження рейдерства.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У широкому сенсі слова під майновою безпекою розуміється захищеність майна від внутрішніх і зовнішніх загроз протиправного, природного (стихійні лиха), техногенного, екологічного та іншого характеру. У вузькому сенсі майнова безпека – це захищеність майна від протиправних посягань правовими, організаційними, інженерно-технічними, виховними, попереджувальними і іншими заходами [3, с. 45].

За способами протиправного заволодіння або знищення майна все посягання можна розділити на два види: прямі погрози, коли відбувається безпосереднє протиправне заволодіння, пошкодження або знищення

чужого майна: розкрадання, терор, диверсія; непрямі загрози, що створюють умови для незаконного заволодіння або знищення чужого майна: криміналізація економіки, корупція [5, с. 64].

Огляд аналітичного інструментарію дає змогу зробити висновок, що для того, щоб комплексно оцінити майнову безпеку господарюючого суб'єкта (СТОВ «НИВА»), необхідно спершу сформувавши систему відповідних показників для проведення аналізу, порівняти їх з еталонними, а також визначити інтегральний показник майнової безпеки підприємства.

Таким чином, для того, щоб оцінити та проаналізувати рівень майнової безпеки на СТОВ «НИВА», необхідно під час дослідження дотримуватись певного алгоритму (рис. 1).

Отже, процес проведення комплексної оцінки майнової безпеки підприємства включає в себе кілька етапів, які дадуть змогу проаналізувати наскільки ефективно сільськогосподарське підприємство організувало власну діяльність, використовує наявні ресурси, досягає поставлених перед собою тактичних та стратегічних цілей та проводить боротьбу з наявними та потенційними загрозами.

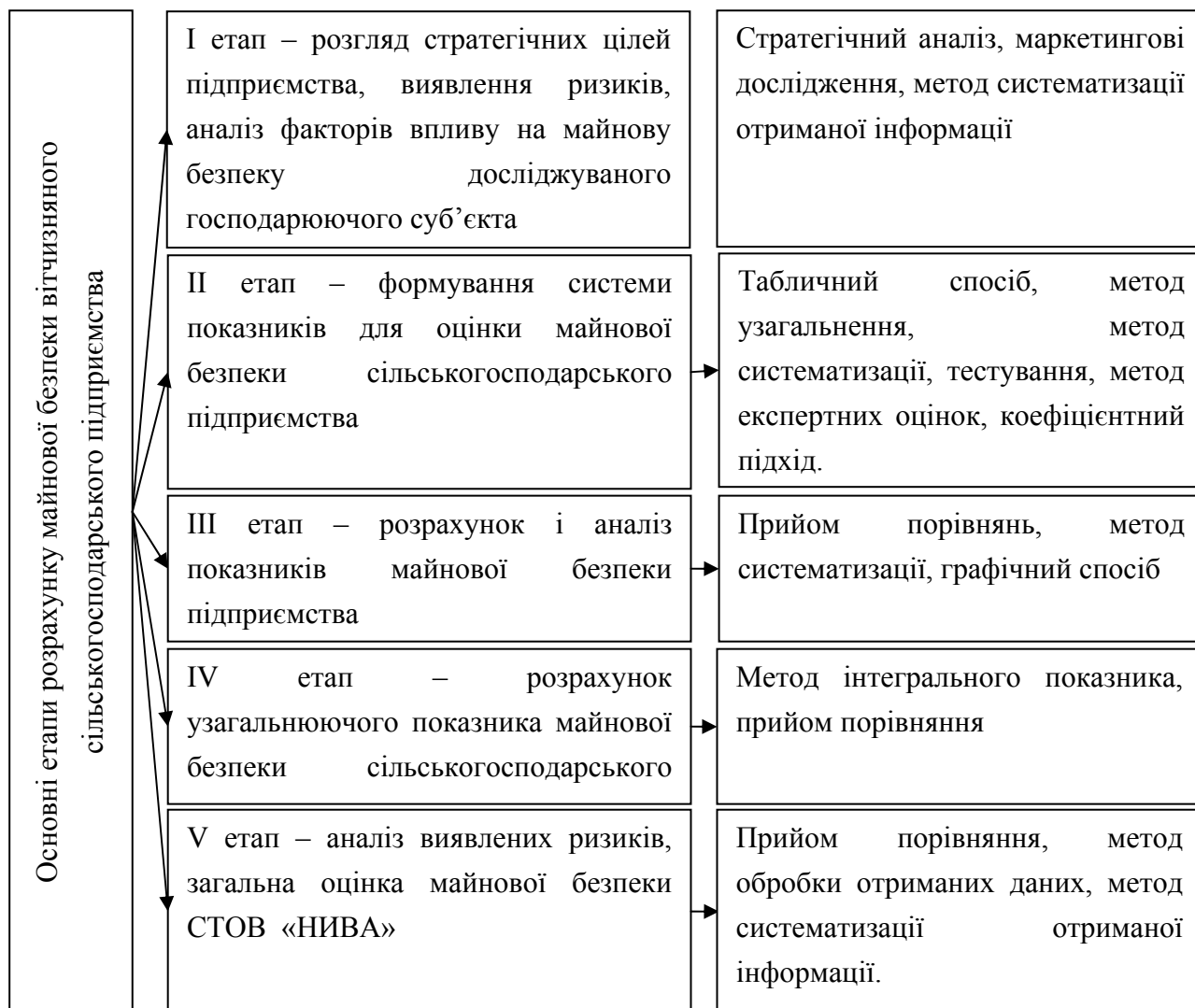

Рис. 1. Послідовність проведення оцінки майнової безпеки сільськогосподарського підприємства

Стратегією СТОВ «НИВА» є те, щоб стати одним із провідних сільськогосподарських підприємств Ізюмського району та Харківської області в цілому. Головна мета підприємства СТОВ «НИВА» полягає у тому, щоб максимально задовольнити потреби споживача у різних видах сільськогосподарської продукції високої якості, досягати найвищих результатів діяльності (розмір отриманого прибутку повинен задовольняти потреби власника). Ключовими завданнями підприємства є якомога ефективне використання наявних ресурсів, пошук способів підвищення результативності господарюючого суб'єкта, підвищення продуктивності роботи працівників, реалізація економічних та соціальних інтересів осіб, працюючих за наймом, поступове оновлення основних засобів, покращення якості виробленої продукції, підтримка конкурентних позицій на ринку сільськогосподарської продукції.

З метою оцінки майнової безпеки діяльності сільськогосподарського СТОВ «НИВА» необхідно визначити чи в повній мірі підприємство захищене від загроз, які виникають. Для цього, першим етапом проведення оцінки ефективності діяльності СТОВ «НИВА» є формування системи показників (за О. В. Валдайцевим) [6, с. 50 – 52], які пов'язані з поняттям майнової безпеки сільськогосподарського суб'єкта господарювання (табл. 1).

Наступним етапом здійснення оцінки майнової безпеки сільськогосподарського підприємства є проведення розрахунків і аналіз показників, які дадуть змогу визначити рівень майнової безпеки суб'єкта господарювання, охарактеризувати майнову, кадрову та фінансову безпеку СТОВ «НИВА» в період з 2015 по 2017 рр.

**Таблиця 1.
Показники майнової, кадрової та фінансової безпеки СТОВ «НИВА»**

Показники:	Показники оцінки	2015	2016	2017
кадрової безпеки підприємства	Коефіцієнт плинності кадрів	0,69	0,7	0,7
	Питома вага управлінців в загальній чисельності працівників	0,23	0,26	0,27
	Коефіцієнт сталості персоналу підприємства	0,31	0,3	0,3
майнової безпеки підприємства	Коефіцієнт зносу основних засобів	0,53	0,52	0,46
	Рівень автоматизації праці	0,77	0,81	0,8
	Коефіцієнт реальної вартості майна	0,36	0,17	0,15
	Коефіцієнт співвідношення темпів нарощування обсягу реалізації та темпів зростання собівартості реалізованої продукції	1,15	1,39	0,5
	Рентабельність продажу	0,014	0,163	0,264
	Питома вага крадіжок урожаю в виручці від реалізації продукції, %	0,59	0,63	0,2
	Питома вага зіпсованого урожаю в виручці від реалізації продукції, %	0,219	0,098	0,869
	Сума втрат урожаю через захворювання рослин, тис. грн.	324	350	364
	Сума втрат урожаю через погіршення погодних умов, тис. грн.	120	195	220
	Сума втрат урожаю через погіршення умов зберігання, тис. грн.	55	67	74
фінансової безпеки підприємства	Коефіцієнт фінансової незалежності	0,651	0,655	0,664
	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,404	1,78	0,442
	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	0,71	0,96	0,29
	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,78	0,9	0,16

Таким чином, джерелами підвищення кадрової безпеки сільськогосподарського підприємства СТОВ «НИВА» є зростання питомої ваги управлінців в загальній чисельності працівників. Також позитивним фактором для сільськогосподарського підприємства протягом 2015 – 2017 рр. характерне відносно стаке значення коефіцієнту плинності кадрів та сталості персоналу підприємства протягом аналізованого періоду.

Джерелами підвищення майнової безпеки СТОВ «НИВА» в 2015 – 2017 рр. є поступове зниження значення коефіцієнту зносу основних засобів, зростання рівня автоматизації. Негативним фактором є зниження коефіцієнту реальної вартості майна. З метою активного використання джерел підвищення майнової безпеки сільськогосподарського підприємства керівником СТОВ «НИВА» повинно проводитися комплекс заходів, які за своїм змістом характеризують основні напрямки розвитку виробництва та захисту майна.

Досліджуючи фінансову безпеку сільськогосподарського підприємства в період з 2015 по 2017 рр., можна зробити висновок про позитивні зміни коефіцієнту фінансової незалежності (автономії). Динаміка коефіцієнту абсолютної ліквідності характеризується спершу зростанням в 2015 р., а в 2017 р. зниженням, але все ж значення показника знаходиться в межах нормативного значення.

Зростання значення коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості в 2016 р. є негативним фактором в процесі фінансової діяльності, проте в 2017 р. показник характеризувався позитивною зміною, що свідчить про те, що керівництво підприємства прийняла відповідні управлінські рішення для покращення фінансового стану сільськогосподарського підприємства.

Аналіз і оцінка СТОВ «НИВА» дає змогу зробити висновок про рівень майнової та кадрової безпеки сільськогосподарського підприємства протягом 2015 – 2017 р. та підвищення рівня його фінансової безпеки.

Динаміка показників майнової безпеки свідчить про ефективність її здійснення. Отже, джерелом підвищення майнової безпеки підприємства є зростання рентабельності продажу (збільшення значення показника в 2015 р. на 12,37% в порівнянні з 2016 р., зростання показника в 2017 р. на 8,43% порівняно з 2016 р.). Динаміка зміни коефіцієнту співвідношення темпів нарощування обсягу реалізації та темпів зростання собівартості реалізованої продукції свідчить про поступове зростання в 2016 р. (порівняно з 2015 р.) на 0,24 од. та зниження показника на 0,89 од. в 2017 р.

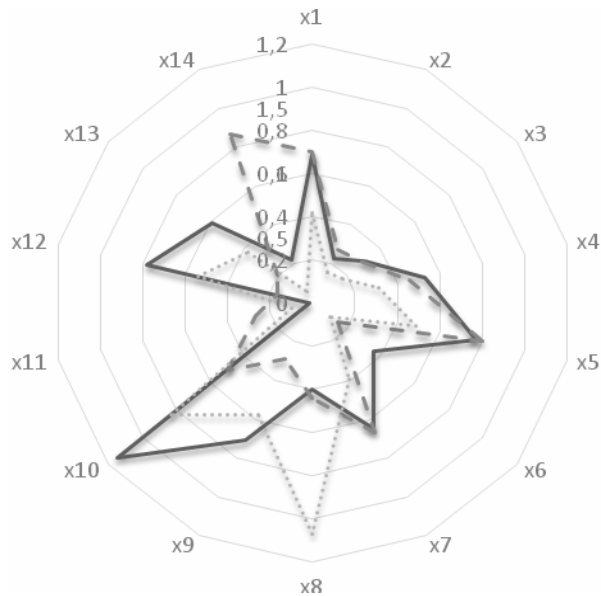

Рис. 2. Пелюсткова діаграма зміни показників майнової, кадрової та фінансової безпеки на СТОВ «НИВА» в період з 2015 по 2017 рр.

де $x1$ – коефіцієнт плинності кадрів;
 $x2$ – питома вага управлінців в загальній чисельності;
 $x3$ – коефіцієнт сталості персоналу підприємства;
 $x4$ – коефіцієнт зносу основних засобів;
 $x5$ – рівень автоматизації праці;
 $x6$ – коефіцієнт реальної вартості майна;
 $x7$ – коефіцієнт автономії (фінансової незалежності);
 $x8$ – коефіцієнт абсолютної ліквідності;
 $x9$ – коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
 $x10$ – коефіцієнт співвідношення темпів нарощування обсягу реалізації та темпів зростання собівартості реалізованої продукції;

Рівна лінія показує значення показників в 2015 році; лінія пунктиром – показники в 2017 році, лінія крапкова – показники в 2016 році.

Аналіз основних економічних показників СТОВ «НИВА» в період з 2015 по 2017 рр. дає змогу його оцінити майнову безпеку як мінливу. Таким чином, коефіцієнт маневреності власного капіталу характеризується спочатку збільшенням показника на 0,12 од., а згодом зниження коефіцієнту на 0,74 од., коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами в 2016 р. порівняно з 2015 р. збільшився на 0,04 од., в 2017 р. показник зменшився на 0,43 од., що показує негативну зміну в процесі інвестиційної діяльності.

Значення коефіцієнту забезпеченості необоротних активів власним капіталом характеризується спершу його зниженням (на 0,121 од.), а в 2017 р. істотним зростанням на 0,771 од. (рис. 2).

Отже, на основі аналізу показників, які характеризують різносторонню діяльність сільськогосподарського підприємства, можна зробити висновок про високий рівень кадрової, майнової та фінансової безпеки СТОВ «НИВА» в період з 2015 по 2017 роки. В 2015 – 2017 рр. показник плинності кадрів знаходився майже на одному рівні, характеризувався нормальним значенням для галузі сільського господарства. Позитивними змінами в період з 2015 по 2017 р. є поступове зростання питомої ваги управлінців в загальній чисельності працівників, значення коефіцієнту автономії, рентабельності продажу, стабільність значення показника стабільності кадрів (нормальне значення, враховуючи фактор сезонності робіт), зниження значення коефіцієнту зносу. Рівень автоматизації, коефіцієнт абсолютної ліквідності, коефіцієнт співвідношення темпів нарощування обсягу реалізації та темпів зростання собівартості реалізованої продукції, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами в 2016 р. підвищились в порівнянні з 2015 р., що характеризувалося позитивною тенденцією, в 2017 р. негативною тенденцією до спаду порівняно з 2015 р.. Значення коефіцієнту питома вага зіпсованого урожаю в виручці від реалізації продукції, оборотності дебіторської заборгованості в 2016 р. відзначалось тенденцією до зниження порівняно з 2015 р., а в 2017 р. тенденцією до зростання. Отже, значення даних показників, що характеризують майнову, кадрову та фінансову безпеку СТОВ «НИВА», протягом 2015 – 2017 рр. характеризувались мінливістю, але знаходились у межах своїх нормативних значень.

Рис. 3. Комплекс заходів щодо управління ризиками на підприємстві відносно попередження рейдерства

Комплекс заходів щодо управління ризиками на СТОВ «НИВА» відносно попередження рейдерства подано на рис. 3.

Стосовно до аналізованого підприємства, слід передбачити такі заходи з управління виробничим ризиком, які б сприяли, в першу чергу, зростання врожайності озимої пшениці і скорочення втрат зерна.

З метою пом'якшення рівня ризику при виробництві озимої пшениці в господарстві слід використовувати такі способи управління ризиком, як вдосконалення технології обробітку цієї культури і використання нових високопродуктивних сортів озимої пшениці. Це, в кінцевому підсумку, буде сприяти підвищенню врожайності даної культури, що дозволить отримати підприємству додатковий дохід.

Основними напрямками вирішення даного завдання є: застосування мінеральних добрив; вдосконалення сортового складу озимої пшениці.

Охорону полів СТОВ «НИВА» здійснює охоронна компанія. На полях сільськогосподарського підприємства працюють піші патрулі та групи швидкого реагування на автомобілях.

Охорона сільськогосподарських угідь СТОВ «НИВА» включає в себе:
 забезпечення збереження насіння під час підготовки його до посівної;
 забезпечення збереження врожаю під час дозрівання;
 контроль за переміщенням автотранспорту з полів;
 контроль за технологічним процесом при збиранні врожаю;
 забезпечення збереження зібраного врожаю (рис. 4).

забезпечення збереження насіння під час підготовки його до посівної;
забезпечення збереження врожаю під час дозрівання;
контроль за переміщенням автотранспорту з полів;
контроль за технологічним процесом при збиранні врожаю;
забезпечення збереження зібраного врожаю.

Рис. 4. Основні напрямки охорони сільськогосподарських угідь СТОВ «НИВА»

Охорона сільськогосподарських угідь СТОВ «НИВА» включає в себе:
забезпечення збереження насіння під час підготовки його до посівної;
забезпечення збереження врожаю під час дозрівання;
контроль за переміщенням автотранспорту з полів;
контроль за технологічним процесом при збиранні врожаю;
забезпечення збереження зібраного врожаю.

Охорона сільськогосподарських угідь здійснюється такими способами:

за допомогою автотранспорту – методом патрулювання на автомобілях підвищеної прохідності (позашляховики), які обладнанні необхідною спецтехнікою;

за допомогою стаціонарних постів (їх кількість визначається в залежності від розмірів та структури ландшафту угідь) з використанням вишок та одного екіпажу автопатруля для реагування на дії з неправомірного збору врожаю.

Менеджери СТОВ «НИВА» планують підвищувати рівень майнової безпеки підприємства за допомогою залучення квадрокоптера. Безпілотники є новим інструментом охорони. Квадрокоптер повинен бути оснащений тепловізорами, що забезпечує можливість охорони в нічний час. Також безпілотники допомагають здійснювати контроль, якщо територія сільськогосподарських угідь має великі масштаби.

Ключовими напрямками підвищення майнової безпеки є організаційний, ресурсний та технологічний.

Організаційний напрямок включає в себе шляхи підвищення ефективності організації та управління виробничих процесів. Таким чином, щоб підвищити ефективність організаційної складової діяльності сільськогосподарського СТОВ «НИВА», необхідно здійснити зміни в організаційній структурі підприємства (додати до складу ремонтну бригаду, станцію техобслуговування).

Отже, для того, щоб підвищити рівень контролю за роботою працівників, зайнятих у виробничому процесі, необхідно встановити GPS-навігатори (на кожному автотранспортному засобі), камери спостереження (в кожній бригаді), що забезпечить зниження кількості випадків крадіжок, а також дасть змогу контролювати на відстані місцезнаходження кожного автотранспорту, здійснювати контроль за паливними витратами.

Ресурсний напрямок передбачає поліпшення ефективності використання наявних основних засобів, ефективність використання трудових ресурсів, земельних ресурсів. Всі перераховані напрямки призведуть до підвищення рівня майнової безпеки підприємства.

Основним елементом національного багатства, головним засобом виробництва сільськогосподарського СТОВ «НИВА» є земельні ресурси. Саме тому, раціональне їх використання (підвищення родючості (продуктивності) шляхом перетворення на продуктивні угіддя сінокосів й пасовиськ, чагарників, заболочених земель, не допущення заростання бур'янами сільськогосподарських угідь, ерозії ґрунтів, їх заболочення) має ключове значення для підвищення майнової безпеки сільськогосподарського підприємства. Також для підвищення рівня майнової безпеки СТОВ «НИВА» необхідно продовжувати розширення обробного земельного банку за рахунок купівлі права на оренду землі (в Харківській, Сумській областях), концентруючи свою увагу на територіях, які знаходяться близько з зерносховищами.

Наступним способом підвищення майнової безпеки СТОВ «НИВА» є покращення рівня оснащення наявних і закупівля нових основних засобів (трактори, комбайни) з вбудованими комп'ютерами. Впровадження існуючих новацій для наявних основних засобів дасть змогу автоматично регулювати процеси, які відбуваються під час роботи комбайнів, тракторів.

Напрямами підвищення майнової безпеки СТОВ «НИВА» є:

автоматичне регулювання очищення зерна (продування повітрям);

влаштування клімат-контролю, що сприятиме підвищенню продуктивності праці; контроль за роботою комбайна (в разі поломки на екрані комп'ютера автоматично показується дільниця, де потрібно здійснити ремонт);

влаштування на кожне колесо автотранспортного засобу (комбайн, трактор) гідравлічного циліндру (для полегшення роботи працівника);

автоматичне змазування автотранспортного засобу (літолом);

автоматичне продування радіаторів (влаштування компресорів); контроль витрат палива, вологості зерна, втрат зерна, контроль за вагою надходження в бункер зерна (з допомогою влаштованого сенсорного комп'ютера);

автоматичне регулювання оборотів ротору (на кожен сільськогосподарську культуру), що сприятиме покращенню чистоти, підвищенню якості зерна, знизить його втрати в період збирання; покращення герметичності та шумоізоляція комбайнів (тракторів).

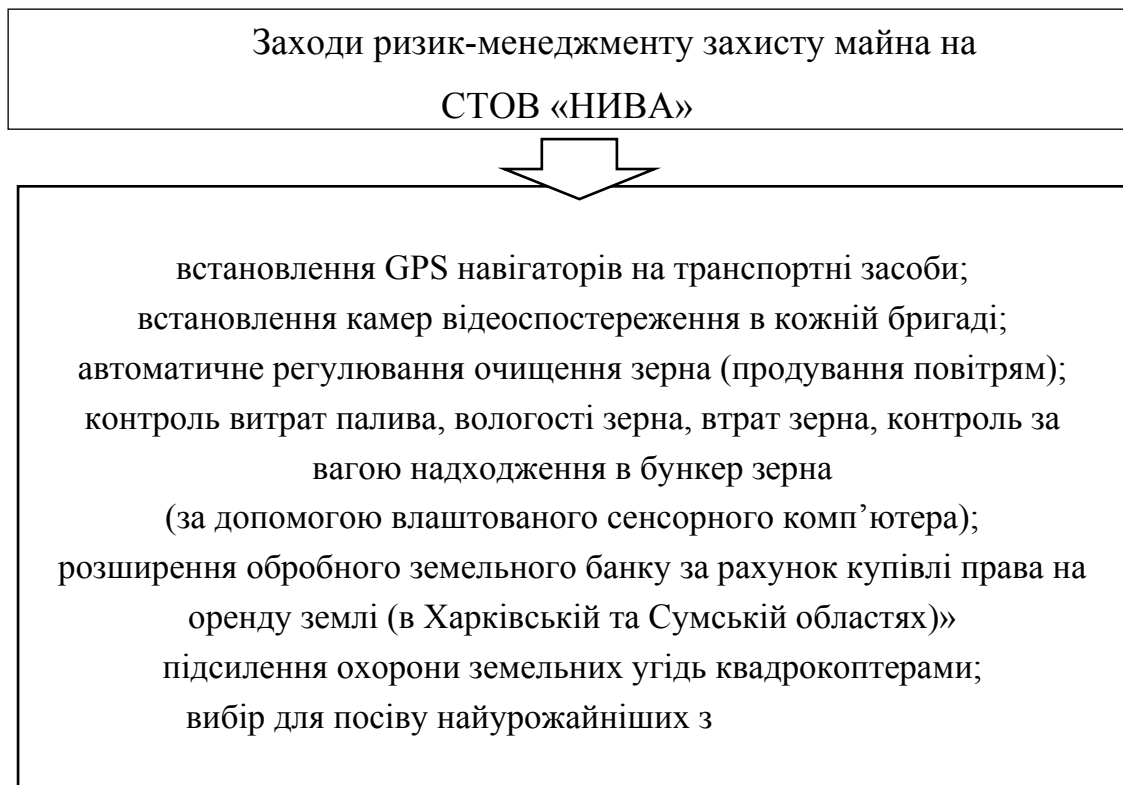

Рис. 5. Основні заходи ризик-менеджменту захисту майна на підприємстві

Таким чином, автоматизація всіх дільниць в сільськогосподарських автотранспортних засобах сприятиме поліпшенню продуктивності праці, зменшенню інтенсивності фізичного зносу, скорочення витрат часу виробничого процесу.

З метою покращення рівня майнової безпеки СТОВ «НИВА», необхідно звернути увагу підвищення ефективності трудових ресурсів. Для цього, необхідно здійснити комплекс заходів:

підвищити розмір заробітної плати (рівень заробітної плати робітників, зайнятих у процесі виробництва, у більшості підприємств-конкурентів Харківської області вище, ніж у СТОВ «НИВА»);

зменшити навантаження на робітників, зайнятих у процесі виробництва сільськогосподарської продукції (шляхом комп'ютеризації виробничих процесів – електронна сенсорна карта полів, автоматизовані всіх процеси в сільськогосподарських автотранспортних засобах);

влаштувати на кожній бригаді душову кабінку та вагончик відпочинку (адже, робочий день у працівників сільського господарства ненормований);

розробити систему стимулювання роботи персоналу (трьох разове (замість 2-х разового) харчування, в кінці робочого сезону кращих робітників нагороджувати поїздкою в санаторій, нагороджувати грамотами і преміями).

Також у сільськогосподарського підприємства є недоліки в напрямку комп'ютерної грамотності робітників адміністрації, служби бухгалтерського обліку. Для того, щоб їх усунути, можна запропонувати працівникам бухгалтерії пройти курси навчання з прикладних програм, спеціалізованих бухгалтерських програм, що дозволить в повній мірі використовувати наявні комп'ютери у виробничих цілях. Для підвищення ефективності діяльності працівників бухгалтерії в якості операційних систем слід застосовувати Windows Me / XP як найбільш прості в користуванні для не підготовлених користувачів, застосовувати офісний пакет, в якості бази даних можна застосовувати Microsoft Access, в якості програми для автоматизації обліку можна застосувати останні варіанти програм 1С або Парус.

Дані заходи в подальшому сприятимуть зростанню оперативності і обґрунтованості прийнятих управлінських рішень, значним чином поліпшить рівень контролю за кредиторською та дебіторською заборгованістю, за наявністю на зерносховищах сільськогосподарської продукції, покращить нормування оборотних коштів.

Технологічний напрямок полягає у тому, щоб за рахунок підвищення ефективності техніки і технологій, покращувалась продуктивність сільськогосподарського виробництва і, насамперед, загальний рівень майнової безпеки СТОВ «НИВА». На підприємстві приділяється велика увага розвитку рослинництва, як однієї з головних галузей, яка дає цінні продукти харчування, а також сировину для харчової промисловості. В своєму розпорядженні підприємство має лабораторії та необхідні кошти для лабораторних досліджень. Таким

чином, можна стверджувати, що сільськогосподарське підприємство має можливість до освоєння нових видів продукції і розробки нових технологій вирощування, переробки, зберігання сільськогосподарської продукції.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Ключовими напрямками підвищення майнової безпеки є створення нових і удосконалення існуючих технологій вирощування сільськогосподарської продукції; удосконалити форми автоматизації і інформаційні технології, підвищувати фондовіддачу технологічного устаткування, належна організація ремонтно-технічного обслуговування, оптимальні строки експлуатації, чітке планування завантаження у часі, підвищення змінності роботи.

Література.

1. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія // Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов, О. М. Ляшенко. – К.: Лібра, 2003. – 280 с.
2. Отенко І. П. Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу підприємства / І. П. Отенко, Л. М. Малярець, Г. А. Іващенко. Наукове видання. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2007. – 348 с.
3. Отенко І. П. Економічна безпека підприємства: навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. А. Іващенко, Д. К. Воронков. Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. – 252 с.
4. Отенко І. П. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. – Харків: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 169 с.
5. Оцінка майна та майнових прав. Заг. ред. Скринько С. – К.: ТОВ «УКЦ «Експерт-Л» -2007 р. -746 с.
6. Петров М. І. Економічна безпека підприємства: сутність, трактування, точки зору / М. І. Петров // Менеджер. – 2002. – №1(17). – С. 67-71.
7. Петряєва З. Ф. Верифікація градації рівнів фінансово-економічної безпеки підприємств / З. Ф. Петряєва, Г. А. Іващенко, О. О. Петряєв // Науковий економічний журнал «Актуальні проблеми економіки». – № 5(179). – 2016. - С. 402 – 411.

References.

1. Kozachenko, H.V. Ponomarov, V. P. and Lyashenko O. M. (2003) *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva: sutnist ta mekhanizm zabezpechennya* [Economic security of an enterprise: the essence and mechanism of provision], Libra, Kyiv, Ukraine.
2. Otenko, I. P. Malyarets, L. M. and Ivashchenko, G. A. (2007) *Analiz ta otsinka stratehichnoho potentsialu pidpryyemstva* [Analysis and evaluation of the strategic potential of the enterprise], Vyd. KHNEU, Kharkiv, Ukraine.
3. Otenko, I. P. and Ivashchenko, G. A. (2012) *Ekonomichna bezpeka pidpryyemstva* [Economic security of the enterprise], Vyd. KHNEU, Kharkiv, Ukraine.
4. Otenko, I. P. Azarenkov, H. F. and Ivashchenko, G. A. (2015) *Finansovyy analiz* [Financial analysis], Vyd. KHNEU, Kharkiv, Ukraine.
5. Skryn'ko, S. (2007) *Otsinka mayna ta maynovykh prav* [Appraisal of property and property rights], TOV "UKTS "Ekspert-L", Kyiv, Ukraine.
6. Petrov, M. I. (2002) "Economic security of the enterprise: essence, interpretation, point of view ", *Menedzher*, vol. 1, pp. 67 – 71.
7. Petryayeva, Z.F. Ivashchenko, G. A. and Petryayev, O.O. (2016) "Verification of graduation levels of financial and economic security of enterprises", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 5, pp. 402 – 411.

Стаття надійшла до редакції 27.03.2019 р.